

URBAN DESIGN

Van 22 tot en met 24 april organiseert de Faculteit Bouwkunde van de Technische Universiteit Eindhoven een Europees congres over *Urban Design*. Het congres, dat georganiseerd wordt in het kader van het 25-jarig bestaan van de faculteit, plaatst het begrip Urban Design in het licht van de verzoening dan wel de paradox tussen architectuur en planning. Volgens de organisatoren wordt architectuur als beeldende inspiratiebron nogal overschat, terwijl planning – gehinderd door haar aangeboren neiging tot wetenschappelijke aanpak – niet in staat is gebleken cultureel geïnspireerde beelden te genereren. Het hoogtepunt van het congres vindt plaats op donderdag 23 april. In de ochtend wordt door vooraanstaande architecten en stedenbouwkundigen (waaronder M.F.Th. Bax en Rem Koolhaas) een aantal lezingen verzorgd, 's middags wordt in de vorm van workshops een aantal case-studies behandeld. Kosten voor studenten f45,-.

Informatie en inschrijving bij de Faculteit Bouwkunde van de Technische Universiteit Eindhoven, Postbus 513, Postvak 4, HG 2.49, 5600 MB Eindhoven, tel. 040-473278.

ERFGOED

De historische gebouwde omgeving van de stad wordt in toenemende mate 'ontdekt': ze blijkt naast een culturele en architectonische waarde ook een functie te hebben voor het cultuuroptisme en de stedelijke revitalisering. "De verbreding van de mogelijkheden van het stedelijk erfgoed impliceert dat de meest betrokken sectoren een beleid moeten entameren en implementeren dat gericht is op coördinatie en integratie van de vaak tegenstrijdige sectorale deelbelangen", aldus de begeleidende brochure van

Toekomstwaarde van het stedelijk erfgoed. In deze bundel wordt vanuit verschillende invalshoeken op het onderwerp ingegaan: vanuit monumentenzorg, toerisme/economie en vanuit een ruimtelijk-functioneel standpunt. Ten slotte biedt het boek een mogelijk integratiekader voor de betrokken beleidsvelden.

F. van der Molen en G.J. Ashworth (red.): Toekomstwaarde van het stedelijk erfgoed. Te bestellen bij Geo Pers, postbus 2230, 9704 CG Groningen; prijs (excl. verzendkosten) f23,50.

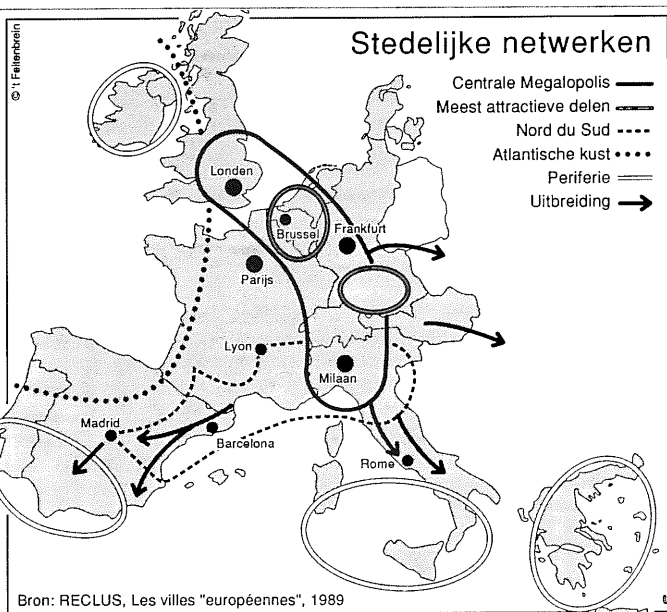
SCHOONHEID

Voor iedere Amsterdammer die zich wel eens verbijsterd heeft afgevraagd hoe het mogelijk is dat een bepaald gebouw op een bepaalde plek gebouwd is, is er nu het *Jaarverslag over 1990 van de Schoonheidscommissie in Amsterdam*. De Schoonheidscommissie beoordeelde in 1990 bijna 3000 plannen. Behalve op kleine en grote bouwplannen hebben de adviezen ook betrekking op onderwerpen als het vervangen van puin en kozijnen, en het plaatsen van reclame, straatmeubilair en kunstwerken in de openbare ruimte. Het van vele foto's voorzien jaarverslag is te beschouwen als een eerste aanzet tot publieke verantwoording en discussie. Er worden uitspraken gedaan over opvattingen, visies en de adviezen zelf, waarmee de inhoud van het welstandstoezicht aan de orde wordt gesteld. Daarnaast worden voorbeelden gegeven van afgewezen ontwerpen, goedgekeurde ontwerpen, slechte plannen met toch een goede afloop en positief gewaardeerde plannen met een 'teleurstellende afloop'.

Informatie bij de Bouw- en Woningdienst Amsterdam, tel. 020-5969111/5964390

Het nieuwe kantoorgebouw naast de Bijenkorf op de Dam in Amsterdam: "positief gewaardeerd met een teleurstellende afloop". Foto: Johan Olsthoorn.

Bron: RECLUS, Les villes "européennes", 1989

Het stedelijk netwerk in de EG.

STEDELIJKE SYSTEMEN

Tussen stedelijke gebieden bestaan aanzienlijke verschillen in functies en welvaart. In vroeger tijden was die functieverdeling vooral gebaseerd op de nabijheid van bestaansbronnen (zeehavens, grondstoffen etc.). Tegenwoordig, dankzij de technologische vooruitgang, blijkt de aantrekkelijkheid van een stad en haar omgeving bepalend te zijn voor de vestiging van nieuwe bedrijvigheid en in samenhang daarmee voor de bevolkingsomvang van die stad. In *De dynamiek van stedelijke systemen*, van de hand van sociaal-geograaf dr. Cees Cortie, wordt deze verandering nader uiteen gezet. Cortie betoogt dat de hiërarchie van stedelijke gebieden in de Europese Gemeenschap op den duur veel gelijkens zal gaan vertonen met de situatie in de Verenigde Staten. In de VS zijn de ontwikkelingen veel sneller verlopen, omdat ze nauwelijks geremd werden door historische ballast of verregaand overheidsingrijpen. Vervolgens wordt afgedaald naar het schaalniveau van het stedelijk systeem van één Europese staat, Duitsland. Als laatste wordt aandacht besteed aan een stad waarvan de functie door recente ontwikkelingen sterk aan het veranderen is: Berlijn. Het boek is met name bedoeld voor studenten sociale geografie en planologie.

C. Cortie: De dynamiek van stedelijke systemen. Een uitgave van Van Gorcum, Assen, ISBN 90-2322-625-9. Prijs: f29,50.

BESTUUR

Het aantal pleidooien voor bestuurlijke hervormingen in met name de Randstad is de afgelopen maanden sterk toegenomen. De drie Randstadprovincies pleiten voor de instelling van één grote provincie, met meer bevoegdheden dan de drie huidige provincies. De Kamers van Koophandel van de vier grote steden en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten geven overeenkomstige adviezen. De gemeente Den Haag ziet een bestuurslaag op het niveau van het stadsgewest als voorwaarde voor de oplossing van het ruimteprobleem waar deze gemeente al tijden mee kampt. De vijftien gemeenten in Rijnmond wensen een regionaal bestuur dat los staat van de provincie. Als belangrijkste voordelen van bestuurlijke hervormingen worden genoemd: het verdwijnen van onderlinge concurrentie, een slagvaardiger Randstad (of meer slagvaardige stadsgewesten) voor de uitvoering van zowel het ruimtelijk als het milieubeleid en een kleinere kans op verstopping van het Groene Hart. Het kabinet doet in het voorontwerp van de Interimwet bestuur stedelijke gebieden voorstellen tot instelling van krachtige regionale besturen in de vier grootstedelijke gebieden en de regio's Arnhem-Nijmegen, Enschede/Hengelo en Eindhoven-Helmond. De Raad van advies voor de ruimtelijke ordening is het hier mee eens. Het wachten is nu op Kamerbehandeling voordat de discussie in daden wordt omgezet.

EGIS '92

Van 23 tot en met 26 maart wordt in München de derde European Conference on Geographical Information (EGIS) gehouden. Op de conferentie komen onderzoekers, ontwikkelaars, verkopers en gebruikers van Geografische Informatiesystemen bijeen om kennis, ervaring en ideeën uit te wisselen. Het thema van de conferentie is dit jaar 'GIS IN ACTIE'. Technologisch gezien zijn Geografische Informatiesystemen (GIS) bijna volgroeid, maar het effectief laten werken van systemen blijkt nog veel problemen op te leveren. Aan de hand van lezingen, excursies en diverse workshops krijgt de deelnemer inzicht in de manier waarop gegevens het beste kunnen worden ingebracht en gebruikt. De toepassingen van een GIS voor ruimtelijk beheer, regionaal-economische herstructurering en rehabilitatie van het milieu komen eveneens aan bod. Door de conferentie dit keer in München te houden krijgen ook (toekomstige) GIS-gebruikers uit Midden-, Oost- en Zuid-Europa een kans kennis te maken met de ontwikkelingen op GIS-gebied, aldus de organisatoren.

Meer informatie over het programma, toegangsprijzen etc. bij de Rijksuniversiteit Utrecht, Faculteit Ruimtelijke Wetenschappen, Postbus 80115, 3508 TC Utrecht, tel. 030-534261.

BUITENSPEL

"De overheid dreigt zichzelf buitenspel te zetten door in toenemende mate in allerlei beleidsnetwerken deel te nemen". Dat stelt prof. dr. N.J.M. Nelissen in zijn oratie *Besturen binnen verschuivende grenzen*, die hij uitsprak bij het aanvaarden van het ambt van hoogleraar bestuurskunde aan de Katholieke Universiteit Nijmegen op 29 januari jongstleden. In zijn rede wijst Nelissen op de gevaren van nieuwe beleidnetwerken tussen overheid, bedrijfsleven, non-profit-organisaties en burgers. In deze nieuwe vormen van be-

stuur, die onder populaire noemers als publiek-private samenwerking, privatisering en dergelijke verschijnen, staat de overheid niet langer boven de partijen, maar neemt ze een nevenschiktelijke positie in. De hoogleraar vreest dat deze ontwikkeling op allerlei beleidsterreinen –milieu, ruimtelijke ordening, volkshuisvesting, regionale ontwikkeling, monumentenzorg– zal leiden tot een 'onderverzorging' door de overheid.

Prof. dr. N.J.M. Nelissen: Besturen binnen verschuivende grenzen; ISBN 90-6720-124-3.

STADSPARKEN

Het stadspark is heel lang een groene oase geweest, waar natuurbeleving en rust voorop stonden. Tegenwoordig wordt echter weer veel belang gehecht aan een opvallende vormgeving, waarbij gebruik wordt gemaakt van steenachtige materialen en metaal. Recente parken tonen een verscheidenheid aan nieuwe ontwerpvoorstellen: 'versteende' parken met geometrische vormen, waarin de natuur nog slechts een ondergeschikte rol speelt, maar ook ecologische parken, waarin de natuur zijn gang lijkt te gaan. Tussen deze uitersten bevindt zich een heel scala aan andere opvattingen. In de tentoonstelling *Het nieuwe stadspark, opvallende vormen en pakkende scenario's* werd een overzicht gegeven van recente parkontwerpen in Nederland. Aan de hand van plattegronden, schetsen en foto's werden 21 recente –al dan niet uitgevoerde– parkontwerpen gepresenteerd, die een representatief beeld geven van de verschillende ontwerpvoorstellen.

De organisator, het Nederlands Architectuurstudiecentrum, hoopte dat de tentoonstelling de discussie over parkontwerpen een stimulans zou geven.

Informatie over stadsparken bij het Nederlands Architectuurinstituut, Westersingel 10, Rotterdam, tel. 010-4361155.

Bruggen in het Abtwoudsepark in Delft. Bron: NAI.

HET LEZERSONDERZOEK

Het onderzoek onder de lezers van AGORA, dat in september werd gehouden, heeft een aantal aardige resultaten opgeleverd. Driekwart van de respondenten leest AGORA vanwege hun werk, dat een breed scala aan beroepen omvat: van beleidsadviseurs tot journalisten. Eenvijfde deel van de respondenten leest AGORA vanwege een studie.

De algemene indruk is dat de lezers tevreden zijn over het blad, zeker over de vormgeving. De beoordeling van de verschillende rubrieken ziet er als volgt uit:

- De Thema-artikelen worden door iets meer dan de helft van de respondenten meestal tot altijd gelezen en gewaardeerd met een gemiddeld cijfer zeven. De keuze van de thema's Vierde Nota Extra (jan. '91) en Renovatie van Winkelcentra (mei '91) werd door meer dan de helft van de respondenten gewaardeerd met een cijfer acht of hoger. Veel respondenten spreken een voorkeur uit voor regio's/steden en ruimtelijke ordening als onderwerpen voor thema's. Visie, dat deel uitmaakt van het Thema, wordt in verhouding tot de Thema-artikelen iets minder vaak gelezen.
 - Geomatica wordt door eenvijfde deel van de respondenten te specialistisch gevonden, het overige deel van de lezers vindt de rubriek goed leesbaar. De respondenten die de rubriek regelmatig lezen zijn tevreden.
 - De Varia-artikelen, de artikelen over uiteenlopende onderwerpen, worden door iets meer dan de helft van de respondenten meestal tot altijd gelezen, en net als de Thema-artikelen gewaardeerd met een gemiddeld cijfer zeven.
 - Zeer populair zijn Agoranomi en het Scriptie-overzicht. Beide rubrieken worden door bijna de helft van de respondenten altijd gelezen en zeer informatief gevonden. De waardering van deze rubrieken is eveneens zeer hoog.
- De helft van de geënquêteerden vindt dat AGORA informatief-wetenschappelijk moet zijn, een kwart ziet liever een populair-wetenschappelijke AGORA. Een klein deel van de respondenten zou graag meer diepgaande artikelen zien.

HSL

Bredere steun voor de plannen voor de hoge-snelheidsspoorlijn (HSL) kan alleen verkregen worden als in de besluitvorming meer aandacht wordt geschonken aan de punten die weerstand oproepen. Dat is de conclusie van het onderzoek *De hoge-snelheidsspoorlijn in de Randstad*, dat is uitgevoerd door ir. Visser en drs. Bentvelsen, beide werkzaam bij het Onderzoeksinstituut voor Technische Bestuurskunde (OTB) van de Technische Universiteit Delft. Volgens de onderzoekers heeft de besluitvorming over de aanleg van de HSL Amsterdam-Brussel zich grotendeels op internationaal niveau afgespeeld en zijn de mogelijkheden van alternatieve HSL-tracés in Nederland maar beperkt onderzocht. Het onderzoek richt zich op de uitwerking van alternatieven en de maatschappelijke effecten daarvan. Bovendien is aandacht besteed aan de relatie met het huidige beleid op het gebied van ruimtelijke ordening, milieu en verkeer en vervoer.

De hoge-snelheidsspoorlijn in de Randstad, beleid en besluitvorming omtrent een groot-schalig infrastructuurproject, ISBN 90-6275-730-8. Te bestellen bij het OTB, Postbus 5030, 2600 GA Delft, tel. 015-784737, prijs f25,45.

MEGATRENDS

Het Programmeringsoverleg Ruimtelijk Onderzoek (PRO) heeft in opdracht van VROM een vijftal voorstudies uitgevoerd naar mogelijke onderwerpen voor ruimtelijk relevant onderzoek in de komende vijf jaar. De resultaten hiervan zijn onlangs gepubliceerd. Uitgangspunt voor de voorstudies waren drie maatschappelijke ontwikkelingen die de ruimtelijke ontwikkeling van Nederland de komende jaren zullen gaan bepalen: emancipatie/individualisering, schaalvergroting/internationalisering en economisch-technologische ontwikkeling. Voor vijf themavelden zijn de gevolgen van deze megatrends uitgewerkt, waarbij een groot aantal onderzoeksonderwerpen in groepen is verdeeld: de speerpunten. De vijf themavelden zijn: *ruimtelijk beleid en bestuur, mobiliteit en infrastructuur, ruimte en milieu, tijd-ruimtelijke dynamiek, en stedelijke vernieuwing*. Per themaveld worden 30 à 40 onderwerpen genoemd. De publicaties zijn aan te raden voor een ieder die op zoek is naar een actueel onderzoeksonderwerp.

Te bestellen bij het PRO, tel. 070-3602775, en bij de Delftse Universitaire Pers, tel. 015-783254. Prijs per deel (1 themaveld) f15,-.